

HEEMKUNDE-KRING
'AMALIA VAN SOLMS'

Baarle-Hertog-Nassau

Heemkunde-kring 'Amalia van Solms' stelt zich ten doel zich actief bezig te houden met het erfgoed van onze gemeenten met de bedoeling:

- onze kennis ervan te vergroten
- het waardevolle uit vroegere tijden te behouden en te beschermen
- de verzamelde gegevens vast te leggen voor het nageslacht.

De kring verzamelt hiertoe informatie over velerlei onderwerpen uit de historie van Baarle, Castelré, Ulicoten en Zondereigen in de ruimste zin des woords.

Heemkunde-kring 'Amalia van Solms'
'HEEMHUIS'
Kerkstraat 4
2387 Baarle-Hertog

Bank: 10.38.94.969 Rabobank Baarle-Nassau
789-5615466-57 BAC Baarle-Hertog

Overname van artikelen of gedeelten ervan uit deze publikatie is slechts toegestaan na schriftelijke toestemming van de auteur.

Nieuwsbrief

Heemkunde-Kring "Amalia van Solms"

Baarle Hertog-Nassau

---

verschijnt 4x per jaar

Redactie: Fons Raeijmaekers

Tel: 699586

Redactieadres: "Heemhuis"

Kerkstraat 4

2338 Baarle Hertog

8e jaargang no.2

april 1993

Inhoud:

Voorwoord	A. Jacobs	33
30 jaar geleden (8)	A. Raeijmaekers	34
Een stukje dagboek (6)	Broeder Gabriël	49
Uit het kerkarchief (2)	H. Janssen	52
Uit het gemeentearchief van Baarle-Hertog (1)		55
Arme Amalia (10)	A. van Tuijl	65
Historisch onderzoek op de Singel	H. Janssen	68
Mededelingen		69

Let op!

**Bezoek aan Antwerpen 1993,
Culturele Hoofdstad van Europa
op zaterdag 19 juni a.s.**

Voorwoord

Op de algemene ledevergadering van 25 februari j.l. waren veel van onze actieve leden aanwezig. Tijdens deze algemene ledenvergadering kwamen tal van zaken aan de orde. Zo blikte onze secretaresse terug op een jubileumjaar dat bol stond van de activiteiten. Door deze hoeveelheid aan activiteiten zijn er wel een aantal zaken blijven liggen of niet opgepakt. Hier willen wij als bestuur verandering in brengen. Wij zullen proberen om samen met uw hulp een aantal zaken beter op de rails te zetten. Zo zullen de contacten met beide gemeenten geactiveerd worden. Dit vooral in het kader van cultuurhistorische zaken die onze aandacht vragen. Ook de contacten met Brabants Heem en het Verbond voor Heemkunde zullen we trachten te activeren. Met de deskundige ondersteuning of advisering vanuit beide heemkundige organisaties zullen wij een aantal taken binnen onze vereniging structureren.

Dit zal vooral betrekking hebben op formeren en begeleiden van blijvende werkgroepen ter ondersteuning van het bestuur. Te denken valt aan een vaste redactie voor ons jaarboek, een werkgroep die een activiteiten-programma verzorgt en zo kunnen wij nog wel een aantal mogelijkheden noemen.

Wil je meewerken of meedenken in een bepaalde werkgroep of activiteit meld je dan aan bij een van onze bestuursleden.

Werkgroepen die momenteel actief bezig zijn in onze vereniging zijn o.a.:

Werkgroep Ulicoten : voorbereiding activiteiten in het kader van 550 jaar Ulicoten in 1994

Werkgroep Singelpanden: voorbereiding brochure Singelpanden nrs 2-4-6 in opdracht van Rabobank Baarle-Nassau

Werkgroep Heemkalender: voorbereiding inventarisatie nisbeelden. De eerste leden hebben zich hiervoor gemeld!!

Zo zijn er nog een aantal leden, al dan niet in een werkgroep, actief bezig voor onze vereniging.

In al onze heemkundige activiteiten staat de eerste zondag centraal. Hier kunnen de leden informatie uitwisselen, activiteiten bespreken, elkaar ontmoeten, maar ook activiteiten oppakken. Sinds kort kunt u ook op de woensdagavond in het Heemhuis terecht. Wij ontvangen u graag.

Uw voorzitter, Ad Jacobs

Dertig jaar geleden (8)

Driekoningen Baarle

Zondag 6 januari hebben 49 groepen met 157 zangertjes aan de Driekonin- genwedstrijd deelgenomen. Wij hadden bewondering voor deze kinderen want de vinnige koude sneeuw en gladheid weerhield hen niet om thuis te blijven. Wij zijn de ouders dankbaar dat zij hun kinderen met kleding en at- tributen geholpen hebben, want er waren zeer mooie groepen bij.

Zondag 13 januari a.s. direkt na de hoogmis van 10 uur worden de zanger- tjes in het patronaat verwacht, want dan worden de prijzen uitgedeeld en aan ELK kind wordt een versnapering gegeven. Ouders ook u bent welkom.

Baarle's Bloei

Gouden bruiloft van J. Seegers-Wens

Op zaterdag 19 januari zal het gouden bruiloftspaar J. Seegers-Wens hun ju- bileum vieren. De dag zal begonnen worden met een H. Mis uit dankbaar- heid in de parochiekerk Onze Lieve Vrouw van Bijstand om 10 uur. Het gou- den paar, kinderen, kleinkinderen en familie zal door de autobezitters uit de buurtschap naar de kerk worden gebracht. De autobezitters, die zich hier- voor spontaan bereid hebben verklaard, worden om half tien verwacht in de Burgemeester de Grauwstraat. In de namiddag om 3 uur zal in de feesttent op het Sint Annaplein, speciaal voor de kinderen tot en met 16 jaar, een goo- chelvoorstelling plaats vinden.

Om half 7 ongeveer zal het bruidspaar en familie aan zaal "De Engel" door de buurt worden opgewacht. Vergezeld van de harmonie St. Remi zal men zich daarna naar de feesttent begeven, waar om c.a. 7 uur door de buurt- schap hulde zal worden gebracht en waar het gouden paar een cadeau zal worden aangeboden.

Na afloop hiervan begint dan de algemene feestvreugde. In de feesttent zal voor verwarming worden gezorgd en goede muziek, zodat de dansliefheb- bers hun hartje kunnen ophalen. In de brandweergarage, die voor deze gele- genheid omgetoverd is in een gezellig café, annex bar, kunnen de liefheb- bers van een lekker slokje terecht.

Het comité vroeg ons de buurtbewoners te verzoeken, zoveel mogelijk te vlaggen. Hebt u er zelf geen, leen er dan een van uw kenissen.

Zilveren medaille voor "De Hoop"

Bij deelname aan de verplichte 14-daagse boterkeuring van de Brabantse Zuivelbond bezette de Coöp. Zuivelfabriek "De Hoop" te Baarle-Nassau in 1962 de eerste plaats van de 39 deelnemers en verwierf daarmee een zilveren medaille !

Ijsbaan "Rustoord"

De ijsliefhebbers hebben hun hart op kunnen halen, nu koning winter zijn macht zo lang laat gelden. De vele zorgen (bij temperaturen van 5 tot 10 graden onder nul), die de initiatiefnemers aan hun baan geven, worden zeer gewaardeerd. Al is de baan niet groot, voor hen, die van mooi rijden houden, is het een ideale gelegenheid, welke ook diverse niet-schaatsers naar buiten lokt. Een kinderpetje (met oorleppen) en een paar handschoenen werden vergeten en liggen voor de eigenaren klaar.

Gezinsavonden te Ulicoten

Op dinsdag 29 en woensdag 30 januari a.s. zullen weer de jaarlijkse gezinsavonden gehouden worden in het Parochiehuis. De avonden beginnen telkens om 7 uur. Als spreker is aangezocht de heer Eerwaarde Rector Jansen uit Tilburg. Hij zal een actueel en passend onderwerp behandelen nl. "Verhouding ouders - kinderen" en daarop aansluitend de waarde en betekenis van de diverse vormen van ontspanning o.m. film, televisie en dansen belichten.

Baarle-Hertog : openbare bibliotheek

De uitlening van boeken aan de openbare bibliotheek zal voortaan plaats hebben iedere zaterdag van 3 tot 5 uur.

Carnaval 1963 : aan alle inwoners van Baarle-Nassau en Hertog

Met de carnavalsdagen in zicht begint ons verkennersbloed weer te tintelen van werklust.

Onder hoogspanning wordt elk jaar weer gezwoegd om in ieder huisgezin onze heerlijke olieballen te brengen. Een mooie traditie die al acht jaar bestaat en waaraan ieder Baarlenaar meewerkt. Vorig jaar hebben de verkenners deze aktie gevoerd in samenwerking met de jongens van het Jeugdhuis,

om hen te helpen bij hun Lourdesreis. Dit jaar doen het de verkenners weer alleen om van de opbrengst eindelijk pionierpalen aan te schaffen; onontbeerlijk spelmateriaal voor getrainde verkenners. Zij kunnen hun vaardigheid toetsen en hun fantasie uitleven bij het pionieren van een toren, een brug en dergelijke constructies. Touwen zij er vorig jaar aangeschaft, wilt u hen nu helpen aan pionierpalen ???

Wij voeren deze aktie onder het motto "120 OLIEBOLLEN VOOR EEN PAAL".

Reden vorig jaar onze expediteurs op "brommers", dit jaar schakelen we enkele auto's in om een vlotte bediening te kunnen garanderen. We werken van maandag 25 februari van 3 tot 9 uur 's avonds en dinsdag van 3 tot 7 uur 's avonds.

Welpen en Verkenners van de "de la Salle"-groep Baarle-Nassau

Verkoop afbraak voormalige openbare school aan de Grens

De afbraak van de voormalige openbare school aan de Grens wordt onderhands verkocht. Dakleien, kaphout, planken, ramen, deuren en vloeren liggen in kavels ter plaatse. Gegadigden gelieven zich in verbinding te stellen met de gemeente-opzichter, op wiens voordracht door Burgemeester en Wethouders de toewijzing zal plaats hebben.

't Toneelleven in Baarle

Baarle heeft nu zijn amateurs-toneelgroep ! De vereniging koos als naam "Titus Brandsma". Er bestaat 'n bestuur (mej. C. de Jong en de heren W. Smeekens, Chr. Flooren, H. v.d. Rakt en J. de Rooij), er zijn leden, 'n reglement, kortom er is 'n vereniging !

Coöp. Diepvriesvereniging Ulicoten

A.s. woensdag 27 maat om half 8 in café Wed. de Kort algemene jaarvergadering der coöp. diepvriesvereniging. Na de vergadering zal mej. Balk van de huishoudvoorlichtingsdienst een uiteenzetting geven over het klaarmaken van diepvriesprodukten. Er zal ook een verrassing worden aangeboden. Op deze vergadering worden ook zeker de vrouwen verwacht. Het bestuur.

Bedevaart naar St. Jozef te Leuven

Hiermede berichten wij de bedevaarders naar St. Jozef te Leuven dat wij evenals andere jaren de grote Heilige Jozef gaan vereren en wel op 23 april e.k. Later meer over deze schone bedevaart.

Zondag a.s. Eerste Baarlese Wielervedstrijd 1963

Zondag 7 april wordt te Baarle-Hertog-Nassau de eerste wielervedstrijd van het seizoen verreden. De wedstrijd wordt georganiseerd door Wielers- en Supportersclub BAHENA.

Klokslag half vier zullen voor café Poels in de Klokkenstraat de beste nieuwelingen van de provincie Antwerpen van start gaan. Hiertegenover stelt Bahena haar drie nieuwelingen: Jules Van der Flaas (27 overwinningen vorig jaar !!!), Jan Seegers en Jacky Frijters. De renners moeten 80 km afleggen.

Tennisclub Baarle

Met de ontluikende lente komen natuurlijk ook weer de uitgesproken zomer-sporten zich melden. Hierbij is voor Baarle o.a. de tennissport.

Men heeft wel eens gezegd dat er te weinig sportgelegenheid is voor de jonge boeren en boerinnen. Waarom is bij deze latstende belangstelling voor de tennissport de laatste paar jaar gezakt? Denkt men dat de sport alleen maar voor burgers is? Helemaal niet en het mag gezegd worden dat enkele heel behoorlijke speelsters steeds rekening hielden met de "melktijden". Jong en oud wordt a.s. zaterdag 6 april graag verwacht in "Rustoord", Bredaseweg.

Met Mathieu naar Portugal

Het is er dan toch van gekomen. Mathieu Doesborg is naar Portugal vertrokken om daar zijn opdracht uit te voeren, die nu al jaren in de pen zit.

Mathieu is in Baol en ook zeker ver daarbuiten een bekende figuur geworden. Er zit een heel verhaal aan vast, hoe bij de Nederlandse Paters Monfortanen in Fatima de vraag rees om Mathieu van zo ver naar Portugal te laten komen. Simpel echter als u weet dat de vrouw van Mathieu vroeger zelatrice van deze congregatie was. Hieruit groeide een relatie en op zekere dag werd het denkbeeld besproken om in de buitenmuur van een nieuwe kapel een gevelreliëf te maken. "Dat zal ik persoonlijk komen doen", was Mathieu's resolute antwoord.

De tekeningen lagen in zijn atelier op de Chaamseweg al klaar. Ook de schablonen gingen kant en klaar mee, zodat in Alcobaca, waar voor twee weken een atelier was gehuurd, enkel de kleitabletten worden uitgesneden. In hun geheel vormen deze de Vredesengel van Portugal met de drie kinderen, een keramisch beeldhouwwerk van vier meter hoog.

Kerkberichten 13 april 1963: parochie St. Remigius Baarle-Hertog

Papierslag

Wellicht hebt ge veel papier bijeen gedaan met de grote kuis en we hopen dat ge met al die wind nog niet de gelegenheid hebt gehad om het op te stoken. Onze Chiro zal toekomende dinsdag bij u aan huis komen om het op te halen.

Voor onze vakschoolleerlingen

Toekomende woensdag verwachten we onze vakschoolleerlingen te 9 uur aan de kerk. We hebben een heel interessant werkje voor hen. Woensdag te half 8 vergadering voor de ieveraarsers van de Bond van het H. Hart.

Dameshandbal "Gloria"

Onze dameshandbalvereniging kan met genoeg terugzien op de eerste helft van het handbalseizoen. Het gezegde "Alle begin is moeilijk" is ook op onze club van toepassing geweest.

Toen wij vorig jaar met schuchtere stappen het veld betraden was de uitslag meestal niet winstgevend voor Gloria. Iedere week werd en wordt er nu nog flink getraind en de laatste tijd is het spel veel beter en de uitslagen ook wel in het voordeel van Gloria.

De leden komen met plezier naar training en wedstrijd. Twee uur per week hebben zij de gelegenheid om zich volledig teontspannen en hun dagelijkse beslommeringen te vergeten. Mochten er nog meisjes zijn, die belangstelling hebben voor deze sportbeoefening, dan kunnen zij zich opgeven bij een van de bestuursleden. Ook op de training is iedereen die belangstelling heeft van harte welkom. Iedere vrijdagavond van 7 tot 8 uur op het terrein achter hotel "Rustoord" is het een uurtje hard werken voor onze dames.

Baarle's Wielervaria : Eerste zegepalm voor Jan Seegers

Jan Seegers had zondag 14 april alle reden om te juichen: voor de eerste maal in zijn wielercarrière wist hij als nummer één over de finish te flitsen en zodoende kon hij de overwinningspalm mee naar Baarle nemen. Dit gebeurde te Herentals recht tegenover het woonhuis van ex-wielerkeizer Rik van Looy. Jan had de gehele koers zeer sterk gereden. Hij voelde zich zo sterk dat hij in het begin van de wedstrijd al een uitlooppoging op touw zette. Het mislukte echter. Toch had hij al zijn kruit niet verschoten want in de sprint was hij iedereen te machtig.

De Huishoudschool Baarle-Nassau begint met een assistentenklas

De Huishoudschool te Baarle-Nassau begint dit jaar met een assistentenklas. Deze opleiding is alleen toegankelijk voor meisjes met een getuigschrift van de 2-jarige primaire opleiding. Meisjes met een getuigschrift van V.G.L.O. kunnen worden toegelaten mits een toelatingsexamen is afgelegd.

Ulicootse wandelvereniging organiseert droptocht

Daar er tegenwoordig zeer veel animo bestaat voor het "droppen" heeft het bestuur van U.W.V. besloten een droptocht te organiseren, waaraan eenieder kan deelnemen, dus ook niet-leden. Deze dropping zal worden gehouden op zaterdagavond 11 mei. Alle verenigingen uit Baarle-Nassau, Alphen, Baarle-Hertog, Chaam en Ulicoten kunnen aan deze tocht deelnemen tegen reductie, wanneer zij tenminste met vijf personen inschrijven. Dit wil niet zeggen dat deze vijf mensen samen moeten starten. Wel zal men tijdig in moeten schrijven daar het vervoer dan geregeld kan worden.

Koninginnedag Baarle

Op Koninginnedag verzorgt Baarle's Bloei als van ouds de feestelijkheden voor de schoolgaande jeugd. De dag wordt op passende wijze begonnen met een H. Mis in de O.L.Vrouw van Bijstand parochiekerk.

Om 9 uur gaat het in feestelijke optocht naar de Singel. De drumband komt eerst de jongens ophalen. Via de meisjesschool gaat het langs het bejaarden-centrum en Nieuwstraat naar de Singel. 9.30 uur aubade voor het gemeentehuis. Hierna zullen voor de jongens en meisjes kinderspelen gehouden worden met leuke prijsjes voor ieder deelnemertje. De limonade wordt reeds 35 jaar gratis door de "Limfa" beschikbaar gesteld. Wel 't vermelden waard.

11.30 prijsuitreiking. 2 uur grote oriëntatierit voor 110 lagere school-leerlingen. De start is bij het pakhuis van de N.C.B.

's Avonds te half 8 wordt op de Singel voor 't gemeentehuis door harmonie St. Remi met het tamboerskorps 'n muziekkuitvoering gegeven. Voor en na deze uitvoering rondwandeling door het dorp. Baarle's Bloei.

Koninginnedag Ulicoten

Het Oranjecomité heeft het programma voor Koninginnedag op dinsdag a.s. als volgt samengesteld;

's Morgens om 10 uur aubade door de kinderen in aanwezigheid van de Burgemeester. Hierna om half 11, optocht door het dorp van de kinderen met versierde fietsen en wagens etc. Hieraan zal de fanfare medewerking verlenen. Na deze optocht beginnen om 11 uur op het sportterrein de kinderspe-len.

's Middags om half 2 wordt er een oriëntatierit gehouden voor bromfietsen en fietsen. Aan deze oriëntatierit mogen ook kinderen deelnemen. Voor de kinderen tot en met 14 jaar is een speciaal klasement met aparte prijzen.

's Avonds om 7 uur is het ringsteken. Om 9 uur is de prijsuitreiking in café De Kort. Bij voldoende belangstelling is een speciaal vuurwerk op het einde van de avond niet uitgesloten. Alle bewoners worden verzocht de vlaggen uit te steken. Het comité rekent op de medewerking van iedereen en hoopt dat men op die dag niet zal werken.

Ontspanningsvereniging Baarle

Zoals u uit de circulaire hebt vernomen, zal de maandelijkse dansavond ge-houde worden op zondag a.s. (Beloken Pasen) in zaal "Olympia", Molen-straat te Baarle-Hertog. De muziek wordt verzorgd door de alom bekende band "The Flying Telstars" met zang van Tiny Adriaensen. Aanvang half acht.

Belangstellenden kunnen zich alsnog opgeven. Gelegenheid tot kaarten afha-len is er na de mis van half 9 en 10 uur in 't Jeugdhuis.

Gouden Kloosterfeest Br. Jacobus van "Het Hooghuis"

Zondag 5 mei zal Br. Jacobus van de St. Franciscusstichting of zoals wij zeg-gen "het Hooghuis" Baarle zijn vijftigjarig kloosterfeest herdenken.

Voor ons was hij de portier die je zo vriendelijk wist te ontvangen, maar vooral de imker. Ook als imker staat hij vandaag in het goud. Met deze liefhebberij was hij onder de imkers een grote bekendheid ver in de omtrek. Klassen encursussen hebben zijn bijstand als model van verzorging en inrichting bezocht en steeds bewonderd. Ingewijden hebben zijn Kunz-tweevolkskasten bestudeerd. Twee volken die samen aan één honingzolder werkten was ook wel iets merkwaardigs! Ook toen hij de Aalstermethode ging toepassen, haalde hij de hoogste oogsten binnen.

Kantonnaal Muziektournoi te Baarle-Hertog-Nassau

Zondag 26 mei is het de beurt aan onze harmonie om het jaarlijks kantonnaal tournoi te organiseren. Aan dit tournoi nemen deel de fanfares van Meerseldreef, Merksplas, Minderhout, Hoogstraten, Rijkevorsel, Meerle en onze eigen Harmonie "St. Remi".

Dze gezelschappen komen bijeen op het St. Annaplein tussen 14.00 en 14.30 uur. Om 14.00 uur worden twee afgevaardigden van iedere maatschappij door het gemeentebestuur van Baarle-Hertog ontvangen in de Belgisch jongensschool. Om 14.30 vertrekt een optocht van alle deelnemers vanaf het st. Annaplein. In de nieuwe wijk hebben alsdan de stapmarsen plaats, waarin iedere vereniging in bovengemelde volgorde een concert geeft op de kiosk, opgesteld bij het Hertog Hendrik I plein. Zowel stapmarsen als concerten worden beoordeeld door een deskundige jury.

Natuurbescherming is plicht en noodzaak

... Vooral rond de eeuwwisseling nam men het in cultuur brengen van onze "woeste gronden" flink ter hand. In Limburg en Brabant lagen de vredige dorpjes omsloten door de geurige naaldbossen en ondoordringbaar hakhout. Overall stroomden de beekjes even ongerept als voor eeuwen en vormden ware schatkamers van flora en fauna. Thans zijn de heidevelden van Drenthe, Twente, Brabant en Limburg vrijwel geheel ontgonnen. De beken zijn praktisch alle genormaliseerd. Veel schoons ging verloren, dat nimmer kan worden hersteld.

Natuurlijk moeten wij ons verheugen, dat de landbouw is gemoderniseerd en onze welvaart is vergroot. Ergens ligt echter een grens welke overschijding zich wrekt op 't nageslacht.

Wij allen genieten (tijdens vakantie of weekend) van hetgeen Natuurbescherming voor ons heeft weten te behouden. Aan ons is 't deze vereniging zo

sterk trachten te maken waardoor zij datgene kan bereiken, dat niet alleen voor ons maar ook voor ons nageslacht van onschatbare recreatieve waarde zal zijn.

Openlucht sprookjesfeest te Baarle

De Baarlese voetbalvereniging Gloria heeft het met de actieve steun van haar ruim 200 leden aangedurfd een openluchtfest te organiseren op de beide Pinksterdagen. Het feestterrein voor dit alles vormt het gehele St. Anna-plein: 2.400 vierkante meter. Diverse bars en drankgelegenheden zijn aanwezig. Romantisch verlicht vormt het park met prachtig-geurende lentebloemen de ideale achtergrond voor het feestelijk bal. De speciaal verlichte fontein is de parel, de kroon, van dit feest dat de bezoeker in de sfeer van een hofbal uit de negentiende eeuw zal brengen. De bezoeker wordt ook in gelegenheid gesteld kennis te maken met een echte middeleeuwse vleesspecialiteit: een aan het spit gebraden kalf!

Zondagavond Eerste Pinksterdag zullen de poorten opengaan. O.a. komt de liefstalige radio-zangeres Annie de Reuver kennismaken met Baarle. Maar Gloria deed meer... Niemand minder dan de beroepskorniek Ton van den Bosch werd naar Baarle geroepen om de -misschien vastgeroeste- lachspieren heilzaam te bewerken.

De firma Walcovit uit Retie heeft aan Gloria een eerste klas mestkalf geschonken. Op het eerste gezicht een dorre mededeling, die helemaal niet in dit feestelijk kader past, maar met behulp van hotel de Engel's beroemde koks zal er zondagavond een geweldige smulpartij plaatsvinden. Dit kalf wordt op het feestterrein aan het spit gebraden op het ritme van exotische muziek.

Gloria wil deze dagen niemand vergeten, daarom is ook aan de tieners gedacht. Zondag 2 juni en maandag 3 juni van half 3 tot half 6 hebben zij hun speciaal teenagerbal. Het overbekende geheel uit teenagers bestaande orkest "De dansende noten" uit Den Haag verleent haar medewerking. Verder zijn te gast: The Headliners o.l.v. Peter Kartner en onze twee plaatselijke teenager-sterretjes Irene Voeten en Armand Koks.

Maandag, Tweede Pinksterdag, wederom te half 8 volgt dan een grandioze finale. Het enorm populaire zangeresje SANDRA (de laatste maanden torenhoog genoteerd op de landelijke hitparade!) zal spoedig alle aanwezigen voor zich gewonnen hebben.

Missietentoonstelling te Baarle-Nassau

Zoals gebruikelijk zal op Eerste en Tweede Pinksterdag weer de jaarlijkse grote Missie-tentoonstelling worden gehouden in het Hollands Patronaat.

Er is weer hard gewerkt door de dames van de Missienaakring en u zult vol bewondering zijn voor de prachtige kerkelijke gewaden en missie-kleedjes. Een bezoek hieraan is het ten volle waard!

Op Tweede Pinksterdag zal de trekking plaats vinden van de grote missie-loterij om plm. 9 uur 's avonds. Er zijn nog een paar attracties, ook voor de kinderen. Moeders (en ook vader natuurlijk!) kom met u kleintjes en laat hen alvast iets warm lopen voor de missie. Jongen, loop eens even binnen met uw meisje, en ga dan gerust naar het Gloria-bal! Men hoeft het ene niet te laten, om het ander te doen! Laat onze eigen missionarissen een klein beetje meedelen van onze welstand! Uw loon zal u niet onthouden worden.

Fancy-fair te Ulicoten ten bate van fanfare St. Bernardus

Op zaterdag 1, zondag 2 en maandag 3 juni zal in het parochiehuis een fancy-fair worden gehouden ten bate van onze fanfare. Ofschoon er deze dagen elders ook diversefeestelijkheden zijn, rekenen wij toch op een dermate belangstelling, vooral van onze eigen dorpsmensen, om onze fanfare te steunen nu we ieders hulp zo dringend nodig hebben. De fanfare die niet gemist kan worden en altijd present is, brengt immers vele kosten met zich mee, doch door ons aller samenweking kan dit best worden opgelost. Dus bezoek een van deze dagen onze fancy-fair, het is in het belang van onze hele dorpsgemeenschap.

Parochie St. Remigius Baarle-Hertog

Zondag 2 juni houden we onze bondsdag in de parochie.

Zaterdagavond te half acht houdt Pater Arts een concilie-wake. We doen allen moeite om in dat half uur concilie-wake aanwezig te zijn en daarin Gods zegen te vragen over onze bondsdag.

Zondag is er sermoen in al de missen door Pater Arts. Na de hoogmis te 11 uur is er een conferentie in de Zusterschool voor onze jeugd, onze jongens en meisjes vanaf 15 jaar. Onder het lof hebben we sermoen voor onze vrouwen. We verwachten dat ieder zijn best zal doen om in sermoen of conferentie aanwezig te zijn.

Dinsdag 4 juni te half 3 komt Zijne Zxcellentie Mgr. Daem de kinderen vormen die dit jaar hun plechtige communie hebben gedaan. Het is de eerste keer dat Zijne Excellentie in Baarle-Hertog komt na zijn bisschopswijding. Het past dan ook dat wij Zijne Excellentie uitzonderlijk ontvangen.

We vragen dat de mensen hun huizen zouden bevlagen, waar Zijne Excellentie doorkomt: Turnhoutseweg, Molenstraat, Singel, Kerkplein en Kerkstraat. We durven ook vragen dat afgevaardigden van onze verschillende verenigingen zouden aanwezig zijn met hun vlag.

Kristelijke bond van gepensioneerden Baarle-Hertog

De kristelijke bond van gepensioneerden en bejaarden viert op zondag 9 juni feest. Die dag zal de nieuwe vlag gewijd worden. Al de leden komen samen te 14 uur aan het gemeentehuis. De heer brugemeester zal de vlag aan de voorzitter overhandigen. Te half 3 plechtig lof en wijding van de vlag door E.H. Proost. Na het lof een kleine optocht door 't dorp en dan allen samen naar de school van de Eerwaarde Zusters. Koffietafel en traktatie.

Dosko-nieuws

Met een klinkende overwinning op hekkesluiser Branddonk (9-0) heeft Dosko de competitie afgesloten. Op 2 en 3 juni zal in ons sportlokaal het traditionele Pinksterbal doorgang vinden ten bate van onze vereniging. Daar dit een verenigingsbal betreft, worden personen vanaf 16 jaar toegelaten.

Schijnwerper op de K.A.B. Baarle-Nassau

Zoals u in verschillende artikels in "Ons Weekblad" regelmatig hebt kunnen lezen, houdt de KAB steeds contact met onze dorpsgenote Zuster Albertina (Annie v.d. Brandt), wiens missiegebied door de KAB is geadopteerd.

Op dinsdag 11 juni 's avonds om 8 uur zal een Zuster, die werkzaam is in het missiegebied van onze dorpsgenote, een avond komen geven met lichtbeelden over het leven en werken aldaar.

Wieler-hoogdag te Baarle

Zondag 9 juni organiseert de Baarlese Wielerclub "Excelsior" een wielerwedstrijd voor nieuwelingen en voor amateurs. Onze plaatselijke favorieten zullen het op te nemen krijgen tegen sterke renners uit Nederland en België.

Baarle's wielervaria

Baarle bezit nog een wielrenner: de 15-jarige Jantje Bastijns. Deze jongeling komt voorlopig alleen nog in wedstrijden voor zgn. onderbeginnelingen uit.

Nationale bromfietscross te Baarle-Nassau

Zondag 16 juni wordt op het bekende circuit aan de Bredaseweg weer een nationale bromfietscross verreden. Ook een Baarlenaar nl. L. Gillis zal starten op een Royal Nord, zo werd ons medegedeeld.

Baarle-Hertog : sluiting herbergen

De herbergen en zalen mogen met de kermis (zaterdag, zondag, maandag en dinsdag) open blijven tot half twee. Stopzetten muziek te één uur.

Processie van het H. Sacrament, zondag 16 juni

Door de Burgerlijke Overheid werd ons meegedeeld dat er een schrijven was gekomen van de Provincie dat het verkeer op de grote wegen niet mag onderbroken worden. Zo zien wij ons genoodzaakt de processieweg te veranderen omwille van het verkeer, daar er geen omleiding mogelijk is. Om dan een rustige processieweg te hebben, zullen we de volgende weg volgen: de Kerkstraat, zo langs de nieuwe wijk, daar wordt de zegen gegeven aan het rustaltaar, en zo komen we dan aan Adriaan Adriaensen in de Molenstraat en keren dan terug naar de kerk, aan de Singel wordt dan nogmaals de zegen gegeven. De weg is heel wat korter dan vorige jaren, we hopen dan ook dat we talrijk de processie zullen meemaken. Mogen we vragen dat er onder de processie zou voorgebeden worden?

Broeder Willebrord 10 jaar onderwijzer

Zondag 16 juni zal er bij de Broeders feest zijn! Broeder Willebrord, onderwijzer aan de lagere school in Baarle-Nassau, viert dan zijn 40-jarig ambtsjubileum. Veertig jaar onderwijzer, veertig jaar zijn beste krachten gegeven aan opvoeding en onderwijs. Wellicht zullen vele oudleerlingen -Broeder Willebrord is nu 10 jaar in Baarle werkzaam- er dankbaar aan terugdenken, dat hij hen iets voor het leven heeft meegegeven, veel meer dan alleen maar kennis. Zijn interesse voor de opgroeiende jeugd gaat verder dan de school alleen. Denkt u o.a. maar aan zijn lessen over bijenteelt, aan het verenigingsleven in het algemeen.

"De grens" jubileert: missievakschool bestaat 50 jaar

Het zal wellicht reeds hier en daar zijn doorgedrongen, dat het dit jaar vijftig jaar geleden is, dat 'n viertal eenvoudige Broeders uit het Zuiden kwam afgezakt met niets op zak dan een groot geloof en een berg enthousiasme, en zo aan de grens te Baarle in 'n oud huis begon aan dat, wat in die 50 jaar is uitgroeid tot een model-missievakschool, die bekend is voor de moderne vorm van missie-apostolaat in verre onderontwikkelde gebieden.

Na een persconferentie en studiedag over dit broeder-ideaal en deze missievakschool en de uitgifte van 'n foto-gedenkboek, zal de officiële feestviering met o.a. een pontificale H. Mis plaats vinden op zaterdag 31 augustus a.s.

Na veelvuldig te hebben beraadslaagd heeft het Comité, in overleg met de leiding van het klooster, gemeend pogingen te moeten aanwenden om aan deze kloostergemeenschap bij deze gelegenheid een orgel te kunnen aanbieden voor hun kloosterkapel, die tevens dienst doet als parochiekerkje voor de bewoners van de "grens".

Gij allen die dit leest weet ook hoezeer deze sympathieke Paters een blijk van medeleven van onze nabijgelegen dorpen verdienen. De schaal-collecte te Alphen zal worden gehouden op zondag 23 juni a.s., die te Baarle en Ulicoten zullen nader worden bekend gemaakt.

Gouden Bruiloft in de Molenstraat te Baarle-Hertog

Op zaterdag 29 juli 1963 viert het echtpaar Arth. De Laet-Derkinderen de gouden bruiloft.

De buurtbewoners hebben voor een passende versiering gezorgd. In de diverse café-lokaliteiten in de Molenstraat is volop gelegenheid tot viering van dit gouden huwelijksjubileum.

Rik Wouters Brabants kampioen

Baarle heeft haar wielerkampioen!!! Rik Wouters -onze amateur- is er zaterdag 22 juni te Prinsenbeek in geslaagd het kampioenschap van Brabant te veroveren. De wijze waarop onze Rik dit deed bestempelt hem tot een waardig kampioen. Zondag 30 juni des avonds om 8 uur zal onze Baarlese kampioen in "Olympia" officieel gehuldigd worden.

Jules van der Flaas winnaar provinciale fase "Het Laatste Nieuws"

De laatste maanden heeft Jules van der Flaas uitsluitend wedstrijden gereden die in aanmerking kwamen voor de klassering van "Het Laatste Nieuws". De sterkste nieuwelingen uit geheel Antwerpen streden daar elke week verwoed om de eer, want voor de winnaar was een geldbedrag van liefst 20.000 B.frs. beschikbaar.

Dosko-nieuws

Eindrangschikking seizoen 1962-1963:

1. Retie	30	103-	30	51
2. Dosko	30	117-	50	43
3. Zwarte Leeuw	30	86-	43	43

Fons Raeijmaekers

Cursus Oud-Schrift

Archivaris A. Zom is bereid gevonden om voor belangstellenden weer een cursus oud-schrift te geven.

De cursus is toegankelijk voor minimaal 12 en maximaal 18 personen.

De duur van de cursus is 12 avonden. De cursus wordt op maandagavond gegeven om de veertien dagen.

Het ligt in de bedoeling de cursus te beginnen medio september.

Het cursusgeld bedraagt fl. 100,-/1850 BF inclusief cursusmateriaal.

De cursus oud-schrift is van belang voor een ieder die vanwege zijn hobby te maken krijgt met oude stukken uit de archieven, o.a. belangrijk voor hen die stamboomonderzoek willen plegen.

Belangstellenden kunnen zich vóór 1 juli opgeven bij het secretariaat, tel: 014-699740.

Een stukje dagboek (6)

Egypte was in die dagen een bloeiende provincie van de Broeders van de Christelijke Scholen. In Alexandrië bezaten we voor de begrippen van toen, maar ook voor nu nog, een hypermodern college, met een toren voor een sterrewacht; de gebouwen waren in 1935 nog splinternieuw. In 1930 had de toenmalige koning Fouad I, het immense 'collège Saint Marc' officieel geopend. Dit college was een begrip in Alexandrië; daar was dan ook het hoofdkwartier van de Egyptische provincie van de broeders en daar gingen we dus heen. Grandje werkte daar al sinds één jaar en onze ontmoeting was dus een blij weerzien. De teerling werd nu geworpen: Frans zou naar Mansoura gaan, ergens in de Delta, Jacques ging naar Moharrem Bey, een volkrijke buurt in een buitenwijk van Alexandrië. Ik zou die zelfde avond nog de trein nemen naar Cairo, waar ik mijn intrek zou nemen in het 'Collège de La Salle' in de wijk van Daher.

Zo, dat was het dan ! ... En daar zat ik dan, moederziel alleen, verlaten van Jan en alleman in een tweede klas wagon. Ik was één stuk ellende, vol verdriet, zo eenzaam als een muis in een kerk, in een onbekende exotische wereld. Normaal waren er in de Egyptische treinen drie klassen en ik merkte wel dat er in deze tweede klas een bepaald soort mensen zat: middenstanders, zakenlui, ambtenaren... Ik reisde 'getoogd en gebest' en dat was toen een bekend beeld in Egypte, wat wij bezaten daar een twintigtal colleges en scholen, die tot de allerbeste behoorden van het land. En juist deze groep mensen, die hier in deze tweede-klasse-wagon zaten, waren niet onbekend met de broeders; de meesten van hen zullen wel bij de broeders op school gezeten hebben. Zodoende kreeg ik al gauw aanspraak en ik voelde dat zij met mij meevoelden. Ik kreeg een gewaarwording van veiligheid en ik wist nu dat ik Cairo niet voorbij zou rijden. Tegen acht uur 's avonds kwam ik in Cairo aan, in het hel verlicht station... en ja ! daar zag ik Broeder Directeur, Gabriël Bannafous en Frère Lin langs de trien lopen, op zoek naar "le Jeune hollandais".

Gabriël was een sjieke kerel, die ik later nog wel enkele malen zou ontmoeten in ons doorgangs-hotel in de Rue de Sèvres in Parijs, waar hij toen directeur was. In het bestelwagentje van het College reden we door de verlichte straten van de miljoenenstad. De wijk Daher lag niet ver van het station. Wij gingen meteen aan tafel en iedereen was blij dat "le jeune frère hollandais" veilig was gearriveerd.

In een andere eetzaal, die een beetje verder lag, hoorde ik het gepraat van de internen. Maar het was me wel vreemd te moede toen ik later op de avond, alleen op mijn kamertje, op de vierde en hoogste verdieping, aanstalten maakte om naar bed te gaan: ver van thuis, ver van Europa, ver van Nederland, ver van mijn vrienden, met wie ik de laatste maanden was opgetrokken.

Hoe dan ook, de volgende dag zou mijn nieuwe leven beginnen op het 'Collège de La Salle', gelegen in de wijk van Daher. 's Morgens, om acht uur al, stond ik mijn opwachting te maken voor het grote imposante gebouw. Op de benedenverdieping lagen een twintigtal klaslokalen, met een lerarenkamer. De eerste verdieping bood plaats aan de kapel, een studie- en werkruimte voor de broeders, een grote hall, waar de telefoon stond, een natuurkundelokaal, waar een radio stond die niet werkte, de ziekenboeg, kamers en toiletten.

De derde verdieping bevatte vier grote slaapzalen voor de internen en wanneer je naar de vierde verdieping ging, kwam je uit op het terras, waar een twintigtal slaapkamertjes gebouwd waren voor de broeders.

Wat me meteen opviel was dat alle jongens, die nog tot de lagere school afdeling behoorden, een keurige 'tablier noir', een zwarte schort droegen, maar dan meer in de zin van een kantoorjasje. Dat hoorde nu eenmaal bij de uitrusting. Iedereen kwam me groeten, letterlijk iedereen, van groot tot klein, leerlingen en leraars; zij kwamen mij allemaal een hand geven. Wat was het hier anders dan bij ons... iedere ochtend gaf men elkaar de hand.

Ik zag de speelplaats vol lopen met kinderen en jongelui, want de hoogste klas was 'la classe de quatrième', de vierde klas, corresponderend aan een eindklas van een vierjarig Mulo. Voor me lag een heel grote speelplaats, rijkelijk overschaduwde door statige en schaduwrijke eucalyptusbomen. Vlak voor de gebouwen van het College lag een klein voetbalveldje van harde klei, zonder gazon.

Maar daar kwam Choucri aan, onze portier. Hij was een rijzige, pikzwarte Arabier, die vanuit het diepe Zuiden van Egypte bij ons was komen werken. Choucri droeg gewoonlijk een lang zwart 'gallabia', een lang zwart kleed, met een witte tulband gewonden om zijn hoofd. Hij was een statige en vooral een waardige portier, die bekend stond voor zijn absolute trouw. Tenslotte kwamen nog een tiental knechten mij de hand reiken. Deze heren droegen eerder een goor-witte 'gallabiah'. Sommige namen kan ik me nog herinneren: Macauwi, onze kok, Ahmed, Salem, Mahmoed, Abdelnour etc; huisknechten voor de school, het internaat en de huishouding.

Verschillende Europese landen hadden bepaalde belangen ontwikkeld in de Nijldelta. Er woonden veel Italianen, Maltezers, Grieken, Fransen en betrekkelijk veel Belgen in Egypte. Naast de Europeanen waren er grote groepen Libanezen en Syriërs, die de Grieken beconcurrerden in hun handel.

Na een paar dagen wennen zou ik mijn eerste schreden wagen in de klas. Ik werd bevorderd tot 'Professeur d'Anglais en classe de huitième': leraar Engels in de achtste klas. De achtste klas stond gelijk met een vierde klas van de lagere school, tegenwoordig groep zes. Ik kende natuurlijk met mijn kweekschool opleiding beter Engels dan de kinderen, want die kenden niets. Maar zij waren daarentegen veel beter in het Frans dan hun nieuwe Engelse leraar, want voor veel van die kinderen was Frans de eerste of de tweede voertaal thuis. Ik zorgde er voor dat ik altijd een paar lessen vooruit was in het Engelse boekje en wanneer ik al eens een fout maakte in het Frans, dan was dat niet erg, immers ik was hun 'professeur d'Anglais'.

Onze leerlingen vormden in 1935 een mengeling van allerlei rassen, naties, talen en godsdiensten. Wat toen nog kon zou even later niet meer kunnen ... maar in 1935, toen ik in Egypte aankwam, zat de Jood nog broederlijk naast de Arabier en de Schismatiek naast de katholiek. Het lesgeven ging me goed af en het duurde niet lang of ik kreeg er "les classes de septième" (de vijfde klassen vergeleken bij onze telling) bij. Na twee jaar gaf ik les tot in de hoogste klassen toe.

In een volgend hoofdstuk hoop ik u iets te vertellen over Egypte tussen 1935-1939; de jaren vlak voor de Tweede Wereldoorlog.

Br. E. v.d. Linden (Br. Gabriël)

Baarlese Heemdag!

Op zaterdag 3 juli organiseert de Heemkundekring een echte Baarlese Heemdag voor haar leden. De heemdag is te vergelijken met de Brabantse Heemdagen. We gaan dus ook 's morgens vroeg met de fiets op pad. We bezoeken een aantal Baarlese bedrijven en sluiten de dag af met heuse kloostermaaltijd. Tussen de middag wordt er gepicknickt. Zin om mee te doen? Ad Jacobs kan je er alles over vertellen!

UIT HET KERKARCHIEF (2)

Op pagina 192-195 van "Baarle in Stukken" bespreekt de heer Autenboer onze Baarlese schuttersgilden. Reeds in mijn vorige artikel kon ik het bestaan van enkele oude gilden bevestigen. Nieuw onderzoek bracht nog meer gegevens naar boven, zodat ik graag onze gilden nogmaals ter sprake breng.

- De St. Jozeph Gilde is waarschijnlijk een broederschap en geen schuttersgilde en voorlopig vond ik haar bestaan enkel vermeld in 1693.

- De voetbooggilde van St. Joris bestaat volgens de heer Autenboer in de jaren 1463 en 1560 - 62. In de oudste kerkrekeningen (1623) wordt zij niet meer vermeld. De St. Jorisgilde ging dus ter ziele tussen 1562 en 1623 ergens in de 80-jarige oorlog.

- De handbooggilde van St. Sebastiaan dateert wellicht van de 15e of 16e eeuw. Sinds 1623 en waarschijnlijk reeds veel langer, betaalt deze Gilde onafgebroken 6 stuivers jaarlijks aan de kerk (voor het licht dat brandt op de baar van overleden Gildebroeders). De St. Sebastiaengilde overleeft de moeilijke periode van de Franse overheersing, ondanks het feit dat dan alle gilden bij wet verboden worden. Enkel in 1810 betaalt men geen 6 stuivers aan de kerk. Stopt men dat jaar tijdelijk zijn activiteiten? Of is dan het ledenaantal zo sterk gedaald dat er zowaar een jaar voorbijgaat zonder overlijden van een Gildebroeder? Hoe dan ook, vanaf 1811 wordt er opnieuw jaarlijks betaald tot in 1838 toe. Na 1838 heb ik geen rekeningen meer kunnen inkijken.

- De St. Ambrosiusgilde (Biegilde - kolveniers) is ouder dan de heer Autenboer vermeldde: zij betaald haar 6 stuivers jaarlijks van 1623 - 1838. De kolveniers lijken probleemloos de Franse tijd te doorspartelen.

- Anders vergaat het de jagers van St. Hubertus. De St. Hubertusgilde betaalt jaarlijks van 1623 - 1808. In 1806 echter wordt er niet betaald en vanaf 1809 lijkt de Gilde opgehouden te zijn met bestaan.

- Ook de Sinterklaas Gilde (St. Nicolausgilde) vergaat het weinig anders: geen problemen van 1623 tot 1808, daarna is er geen spoor meer van deze Gildebroeders te bekennen.

In mijn vorig artikel besprak ik ook enkele Baarlese kerkrechten: inkomsten van onze kerk. Laten we ook hier nog even op terugkomen en bekijken we samen de kerkrekening van kerkmeester Adriaen Snollaerts uit 1784.

- Begrafenissen zijn een belangrijke bron van inkomsten voor de kerk. In 1784 zijn er betalingen voor 1 klein (1-10) en 3 volwassenen (7-16) kerklijken en 28 kleine (7-0) en 34 volwassen (34-0) kerkhoflijken.

Inwoners van Castrelré behoren tot de parochie Minderhout. Zij betalen meer voor een begrafenis op het kerkhof te Minderhout : 4-2 tegenover 3-0 te Baarle. Een kinderbegraving kost in beide parochies evenveel: 0-15 (8 stuivers voor de pastoor, 4 voor de koster en 3 voor de kerk van Minderhout).

Een begrafenis in de kerk van Minderhout is dan weer goedkoper dan te Baarle: 6 gulden voor de kerk in plaats van 9-10; 4-4 voor de pastoor in plaats van 9-8. (*1, p.58)

Het gebruik om rijke mensen te begraven in de kerk bestaat te Baarle nog in 1838. In 1784 levert de verhuur van kerkmantels 60-3 op. In 1708 wordt vermeld dat kerkmantels enkel gebruikt worden bij begrafenis van een ongehuwd persoon.

De verhuur van het baarkleed brengt 38-16 op. Het gebruik van kerkmantels en een baarkleed lijkt op het einde van de 18e eeuw vrij algemeen voor te komen bij families die het zich kunnen veroorloven. Opmerkelijk is ook dat er in 1778 een oud baarkleed en twee oude mantels verhuurd worden voor 0-16 bij de begrafenis van Jan Ernst, een gereformeerde. Het gebruik van grote en kleine kronen op de baar is zeker niet zo algemeen verspreid en brengt slechts 11-4-8 op.

We bemerken tevens enkele nieuwe gebruiken:

- het zwart stellen van het altaar 0-6. In 1801 is het goed voor 6-3.
- gebruik van kerkebloemen: 4-6-8. In 1781 is er sprake van bloemen en meijkens, 1805 van kronebloemen en mijkens, en in 1829 van kroonen en takken. In 1801 brengen de bloemen reeds 13-8 op.

In zijn boek de "De kleine St. Michiel" schrijft deken Lauwerijs op blz. 58 dat in Minderhout de helft van de spinden en het waslicht bij begravingen toekomt aan de kerk. (*1.) Ook te Baarle lijkt de kerk een deel van de was te verkrijgen. In 1784 wordt er voor 73 gulden oude was verkocht. Jaargetijden kosten 15 stuivers per mis in 1730 en in 1768 wordt een eeuwig jaargetijde gekocht voor het echtpaar Marijnus Verheijen - Anna Swanen voor honderd patacons (250 gulden).

Terug naar de inkomsten van 1784,

- De 4 gilden betalen samen 1-4 voor het licht op de baar van hun overledenen. Op de feestdag van hun patroon betalen zij elk nog eens 6 stuivers voor het licht op het altaar, op deze dag gaan de gilden samen naar de kerk.

- Verder zijn er de inkomsten bert (later de "Charitale schael" genoemd), ongeveer 180 gulden renten van kaptiaal en een hele reeks offergaven. Zo wordt er geofferd voor St. Rochus (1-16), het H.Kruis (1-2) en de heiligen Petrus en Paulus (0-19) Geofferde loten is er ter waarde van 9-1-8. Er worden ook lammeren geofferd en die worden voor 0-15 uitbesteed in de plaatselijke schaapskooien. Zes herders verkopen kerkeschappen voor 10-0-2 . In 1802 worden 22 kerkeschappen verkocht.

De wol van de kerkeschappen levert 15-0-9. Tot slot wordt er nog geofferd op het altaar voor de kerkwijn met Pasen, Pinksteren, de twee Onze-Lieve-Vrouw dagen, Allerheiligen en Kerstmis. Volgens E.H.Lauwerijs gaat men alleen op deze dagen ter communie. Daags tevoren gaat men biechten en men komt nuchter naar de kerk waar men een hostie met wijn nuttigt. Op het altaar wordt er dan geofferd om bij te dragen in de kosten (* 1, pag.30 en 51).

- De verhuur van de kerkedries bedraagt 6-0, van de kerkeakker 4-10 en het gebruik van het boekwijltijm 0-10.

- Voorname ingezetene van Baarle (schepen, notaris en rijke families) huren een plaats in het koor en dragen een flambouw (fakkel). Tesamen betalen zij hiervoor 26-0. In de Franse overheersing merkbaar: dan wordt er slechts 12-0 betaald.

- De verhuur van kerkstoelen brengt in 1784 reeds 26-12-8 op. In Minderhout wordt de eerste kerkstoel in 1808 verhuurd. Pas tussen 1820 en 1824 wordt de verhuur van kerkstoelen daar algemeen (* 1, pag.120).

- Tot slot wordt er nog mutsaert geleverd aan de kerk. Soms wordt er door de kerkfabriek ook hout verkocht, zoals in 1781 bijvoorbeeld. Dan worden er 6 lindebomen van de noordzijde van het kerkhof verkocht voor 35-15 en in 1806 betaalt J.Cleiren 44 gulden voor de lindeboom op het kerkhof.

Tot zover deze greep uit de kerkinkomsten.

(* 1) J.Lauwerijs, De kleine Sint Michiel (Jaarboek H.O.K. 1981).

Herman Janssen.

Uit het gemeentearchief van Baarle- Hertog (1)

Op dit moment zijn drie leden van onze vereniging actief bezig met het doorspitten van het Oud Gemeentearchief van Baarle-Hertog. Deze drie zijn: C. Verschueren, N. Ragas- Joosen en E. Ragas. Op de schepenregisters van de gemeente Baarle-Hertog worden registers samengesteld die komen te liggen in het Rijksarchief te Antwerpen. Die registers kunnen toekomstige onderzoekers helpen bij het snel vinden van relevante informatie, denk daarbij aan stamboomonderzoek. Verder worden de schepenregisters nagezien op Toponymen, wordt er een lijst aangelegd van de Stadhouders en Schepenen van Baarle-Hertog, wordt er gespeurd naar beroepen en worden registers aangelegd van familienamen en hun woonplaats binnen Baarle-Hertog en Zondereigen.

Tijdens de onderzoeken die nu al weer een half jaar lopen, komen de onderzoekers ook een aantal leuke vestes tegen, die ze de lezers van de Nieuwsbrief niet willen onthouden. Vanaf dit nummer kunt u met regelmaat enkele teksten van die vestes in de Nieuwsbrief aantreffen. Men publiceert dan de oorspronkelijke tekst, al dan niet voorzien van aanvullingen en/of commentaar.

Veste voor Cornelia Hots.

Pro Deo

Schepene verklaring

Voor Henri Smekens, Johan Scheerders, Adr. Gilis en Corn van Ieshoven, schepenen Baarle-Hertog compareerde den president schepen Peter van Schoot en den scheper Johan Stappers de welke verklaarden onder eede ambtshalve gedaan dat zij comparanten op den 14e van de voorlede maand juli 1734 des avonds omtrent thien uur zijn ontboden geweest in qualiteit als schepenen bij Cornelia Hots alhier woonachtig zijnde in kindt barens noodt,

dat voornoemde Cornelia Hots als doen aan voorn: comparanten onder eede Solemneel heeft verklaart dat Hendrik de Mol van haar te baren kind de vader is en dat nooit met iemand anders te doen heeft gehad als met de voorn. de Mol Ende compareerde hier mede Geertruy van Iersel vroetvrouw de welke verklaarde onder presentie van eede die zij bereidt is 't allen tijde te presteren, des verzocht zijnde dat zij ten dage voorsch. is geroepen als vroetvrouwe bij de voorn. Corn. Hots en dat zij Corn. Hots des avonds omtrent elfuren mede onder eede Solemneel heeft verklaard (zijnde in den uitersten barensood) dat den meergemelten H. de Mol vader is van haar doen te verlossen kind ende dat nooydt met iemand anders te doen heeft gehald als met den meergemelten Hendrik de Mol

Aldus gedaan en de verklaard ter presentie van Schepenen voorn deze 16 aug 1734

Getekend Peeter van der Schoot

Jan Stappers

Geertrui van Iersel

Pro Deo

Verklaring voor Cornelia Hots compareerde voor Peeter van der Schoot, Hendrick Smekens, Jan Stappers en Jan Scheerders, schepene van Baarle-Hertoge, Hendrik Martens, Maria Martens en Jenno Bogaerts huisvrouwe van Corn van Heyst, woonachtig onder Baarle-Nassau, alle van competente ouderdom, de welke hebben verklaard zo als zij verklaren bij dezen onder presentatie van eede die zij 't allen tijde bereidt zijn des verzocht werde te presteren, ter requisitie van Cornelia Hots, nu oud omtrent negentien Jaren alhier onder Baarle-Hertog woonachtig als namentlijk den eersten comparant Hendrick Martens verklaard dat hij omtrent vier a vijf jaren herwaarts uit zijn huis of schoenmakers winkel heeft gezien dat voorn. Cornelia Hots aan het huis van Hendrik de Mol meester chirurggein alhier ook woonachtig veel malen heeft zien veker en als dienst of hulpmeid verscheide malen het huiswerk van gemelte de Mol heeft zien doen, als turf halen, schotelen wassen, den heert aan de deur uitvegen als meer ander werk, de tweede comparante Maria Martens, verklaard dat zij ook de voorn. Cornelia Hots aan

het huis van den voorn. Cornelia Hots aan het huis van den voorn. Hendrick de Mol ten tijde als voor heeft zien verkeren en het huiswerk van gemelten de Mol menigmaal heeft zien, en daar en boven als zij tweede comparante des avonds met haar handwerk aan het huis van de voorn. Cornelia Hots was, heeft gezien en gehoord dat gemelte Cornelia Hots door den zoon van de voorn. deMol of Maria Reijns, door ordre van meergenoemden de Mol aan des zelfs huis is geroepen geworden en daar verschijde malen haar verblijf houde tot des avonds omtrent tien uren, ende derde comparante Jenno Bogaerts verklaart dat zij in de voorn. vier a vijf jaren herwaerts ook menigmaal heeft gezien dat voorn. Cornelia Hots in en uit het huis van voorn. Hendrik de Mol is gegaan en daar heeft verkeerd voorders verklaren de gezamentlijke drie comparanten dat zij nooit of ooit hebben gezien dat voorn. Cornelia Hots ten tijde als voor in iemands anders huis heeft verkeerd als in het huis van den gemelden Hendrik de Mol.

Aldus gedaan ende verklaert ter presentie van schepenen voorn deses 21 octobers 1734 getekend Hendrik Martens, Marie Martens dit handtmerck + stelt Jenno Bogaerts verclaert niet anders te kunnen schrijven.

Verklaringe voor Cornelia Hots

Wij Peeter van der Schoot, Hendrick Smekens, Jan Stappers en Jan Scheerders, schepenen van Baerle-Hertoge verclaeren op den eede ambtshalven gedaan ter requisitie van Cornelia Hots, dat op de compartie geordoneert tussen de voorn Cornelia Hots requirante ter eenre ende Hendrik de Mol gerequireerden ter andere zijde gehouden den 16e augustij 1734 alwaar wij als schepenen present zijn geweest, hebben gehoord onder andere woorden, dat den voorn. Hendrik de Mol als doen de voorn. Cornelia Hots voor een hoer heeft uitgescholden en haar imediaat daarop vragde en hebde gij met niemand anders meer te doen gehadt, als met mijn

Aldus gedaan ende verclaert Toirconde met onze gewoonelijcke signature onderteeckent den 21 octob. 1734 Peeter van der Schoot, Hendrick Smekens, Jan Stappers, Jan Scheerders.

C. Verschueren.

Enige genealogische aantekeningen over Cornelia Hotz

Het twintigjarige meisje Cornelia Hotz is geboren in Baarle-Nassau op 26 oktober 1714. Zij is de dochter van Johan Hotz, vorster te Baarle-Nassau. Bij de doop van Cornelia in de gereformeerde kerk St. Salvator op Nijhoven, schreef de predikant achter de naam van vader dat hij Schout was te Baarle-Nassau. Dit moet een vergissing zijn, want op dat moment was Pieter van Bernagie schout van de ABC-dorpen.

Het onwettige kind waarover het in voorgaande tekst gaat, het dochtertje Maria wordt op 15 juli 1734 gedoopt in de Remigiuserkerk in Baarle-Hertog, in de R.K. kerk dus. Een eigenaardige gang van zaken als we weten dat de gehele familie Hotz gereformeerd is.

Johan Georgius Hotz was geboren in Heidelberg. Hij was eerst ondervorster in Roosendaal. Hij wordt op 4 augustus 1708 als vorster benoemd in Alphen. Later krijgt hij dezelfde functie in Baarle-Nassau.

Als Johan G. Hotz in Baarle arriveert, is hij reeds gehuwd met Anna Isabella Houwings en in Baarle-Nassau worden de volgende kinderen geboren. De kinderen worden op de navolgende data gedoopt in de Gereformeerde Kerk Salvator.

Johanna * 01.01.1707

Barbara * 05.01.1710

Carolus Hendrik * 26.05.1711

Johanna * 30.07.1713

Cornelia * 26.10.1714

Na 1735 kom ik geen gegevens meer tegen over de familie Hotz in de archieven van Baarle-Nassau. Zijn ze misschien uit Baarle-Nassau vertrokken wegens de onverkwikkelijke affaire met hun dochter of heeft Johan Hotz kort na de geboorte een nieuwe aanstelling gekregen of heeft hij hier zelf naar gesolliciteerd. Voorlopig moet ik u het antwoord daarop schuldig blijven.

Nicole Ragas-Joosen

Veste voor Adriaen van Reuth

Wij Guilliam van Heyst ende Willem de Vries schepenen tot Baerle-Hertog, ende Late onder Henricus van Gilse secretaris in zijnen laathove genaempt "ten Houten" alhier, oirkonde dat voor ons kwamen Jan, Michiel, ende Jacobes Denijs Koenen, drij gebroederen, ende Adriaentie Denijs Koenen dochter, geassisteert met Pauwels Borsten, haren man en voogd, kende, ende lijde, van ene somme van pen (geld), die zij eens ende wel te vreden zijn, wettelijk verkocht te hebben, Adriaen van Reuth schepene dezer bank, ende Gertruyt Molengraafs zijn wettige huisvrouw zekere wel gelegen, ene panne huis, met Bakkerije, en half torf schop, ende een hoekske erven, 't einden het zelve aangemeten, mette grootte lange hof, groot 't samen in't geheel omtrent de zestig roeden ofte zo groot ende klein als 't zelve gestaan ende gelegen is, alhier omtrent de kerk nevens het ganghijsken lopende naert Oosteneind palende oost de kinderen Pr Jansen Berbiere ervenen, Zuid de Stadhouders Anssems, ende de verkopers andere huisvinghe ende erfvenisse gelijk 't zelve met houtte paaltjens bij previsie gesepareert is, West 's Herenstraat ende Noord het voorschreven ganghijsken ende Hendrik Jan Reyns erfvenisse (dit perceel is thans van Moeskops en Bruurs, een driehoek genaemd "De Engelse dries" afgeleid van de Engelsestraat thans Alphenseweg, groot +/- 90 roeden, gedeeltelijk Hertog en Nassau) commerloos en vrij, behoudelijk twee veertele rogge, 't jaars aan den H.Geest of te arme alhier, ende des gerechte huren Cijns, aan de Laathove voorschreven, met wegen, stegen water halen, en lossen, als breder bij de coopconditie geroert, ende naar volveilinge en de wettige verticht, zo zijn de voorsch. Adriaen van Reuth, ende Gertruyt Molengraafs zijne huisvrouwe met alle punten en de solemniteiten van dezen lant rechte daar toe gerequireert, in het voorsch. huis ende hof, gehooft, gevest en de geerst zo dat 't zelve hun is zeker ende vast, met voorwaarden, dat zij daarvan zullen moeten doen ende onderhouden alle geuurlijke rechten,

In oirconde deze letteren bezegelt met onze schepene zegelen gegeven int Jaar ons Heeren 1689 inde maand April 22e dagen.

H. van Gilse
secretaris

C. Verschueren, 1993

Genealogische aantekeningen bij een veste.

We laten u eerst een veste lezen bestemt voor de Eerw. Heer Joannes Gilis pastoor en Juffr. Catharina Anssems, geestelijke dochter.

Voor Peeter Janssen en Adriaen Hendrik Dielis schepenen van Baerle Hertoghe compareerde Heer Willem van Bedaff, den welke verclaerde te hebben transporteren en in volle eigendom over te geven secker derde part in de helft van eene stede en gronden van erven, bestaende in huijsingh, schure, brouwerije, oliemolen met de verdere toebehoren soo ende gelijk de selve tegenwoordigh wordt bewoont ende gebruijckt bij de weduwe van wijlen de president schepen Gerard Ansems, als mede het derde part van seckerendries genaempt de Witvennen gelegen aan Schaluijnen onder Baerle Nassau met allen de last en kommer daer op uijtgaende ende naer volveijlinge ende wettigh vertight soo is Juffrouw Elisabeth Gilis weduwe van wijlen heer Philip van Bedaff ten behoeve van voorn. Eerwaarde heer Joannes Gilis en Juffrouw Catharina Ansems, geestlijke dochter in voorn. derde paert van de helft van voorn. stede en gronden van erven huijsingh, schure, brouwerije, olijmolen met de verdere toebehoren met alle punten en solemiteijten naer dese landrechten gerequireert, gehoofft gevest ende geerffdt met voorwaerden van te moeten doen ende onderhouden alle gebruijckelijke rechten actum present schepen in dese 7 julij 1731.

RAA OABH, nr. 31 fol 17v

Genealogische gegevens over de vernoemde personen in deze veste:

Philippus Arnold van Bedaff geboren 21 april 1681 en begraven 9 december 1726 schepen van Baarle Nassau is gehuwd met Elisabeth Cornelis Gillis zij wordt geboren 12 januari 1672 in Ulicoten en wordt begraven 27 febrauri 1737.

De broer van Elisabeth, Joannes Gillis wordt geboren 3.12.1679 Ulicoten. Hij is de pastoor en wel in Aartselaar.

De vader van Elisabeth is Cornelis Joanni en gehuwd met Dimpna Willem Blukens.

Uit dit huwelijk wordt Elisabeth geboren. Cornelis Joanni huwt voor de tweede maal met Paulina Peter Ansems en uit dit huwelijk wordt Joannes geboren.

Paulina Ansems heeft een broer;

Gerard Peter Ansems was ook schepen en was gehuwd met Maria Jan Hillen. Uit dit huwelijk werd op 7 april 1686 Catharina wordt geboren, de geestelijke dochter.

N. Ragas-Joosen

EMANCIPATIE VAN DE VROUW

Bij het napluizen van de schepenregisters van Baarle-Hertog kwam ik onderstaande attestatie tegen, welke ik u niet wil onthouden omdat het een mooi voorbeeld is van een vroeg geëmancipeerde vrouw.

Voor Adriaen Cleiren ende Cornelis Roelofs schepenen van Baerle Hertoghe compareerde Magdalena van Esch weduwe van wijlen Jacobus van Eeten wonnende onder Baerle Hertoghe de selve ten de-e geassisteert met de heer Henricus Kamerlingh, notaris ende stockhouder der stadt Breda dewelcke mits seckere somme van penningen aen haer wegens Antonie Janssen gestelt ende t'haeren contentemente van den selve genoten waer van dese is dieneden voor volle en absolute quittance sonder van voordere oft anderete moeten doceren, verclaert te desisteren van alle ende iegelicke de pretensien de welcke sij het sij over pretense trouwgeloftens hetsij over alimentatie van het kint hetwelck sij comparant aen den gemelden Antonie Janssen is opteijgende hesij andersints geene uijtegenomen ofte gereserveert eenighsints ten sijnen laste soude connen ofte mogen hebben, belovende sij comparante het voors. kondt t'haeren preritiven costen ende laste te sullen alimenteren ende hem Antoni Janssen voors. moijt dien aengaende te sullen

aenspreken, eijsschen ofte molensteren hetsij in rechte ofte daer buijten, verclaerende voorders den selven Antoni Janssen te ontslaegen ende te libereren soo over de veels geresene alimentatie als van kinderbedt kosten ende alle andere pretensien die sij comparante eenighsins t'sijnen laste souden comen ofte mogen formeren sonder arghlist ende in kennisse. Ter secretarije van Baerle Hertoghe desen 18 november 1773.

RAA, OABH, nr. 33 fol.187v

Het verhaal eindigt nog niet want een half jaar later volgt het verdere verloop van deze story.

Voor Jan van der Schoot, Adriaen Kleiren ende Cornelis Roelofs schepenen van Baerle Hertoghe compareerden Magdalon van Esch weduwe van wijlen Jacobus van Eeten woonende onder Baerle Hertoghe, item Jan van Eeten als vooght ende Jan Hendrickx als toeziender over de vier alnogh minderjarige kinderen van wijlen den voors. Jacobus van Eeten daer moeder af is, de voornoemde Magdalon van Esch welke voors. comparanten verclaerden bij deze opgebeurt ende ontfangen te hebben eene somme van twee hondert guldens hollands gelt, uijt seckere somme van penningen bij de voornoemde Magdalon van Esch van Antonie Janssen bedongen tot alimentatie van haer natuurlijk kindt verweckt bij den voornoemden Antonie Janssen sijnde de meerresten der penningen genoten ende geproffiteert bij de voorgemelde Magdalon van Esch soo voor t'kinderbedt kosten als pretentse trouwbeloften ende alsoo de voornoemde Magdalon van Esch heeft aangenomen het selve kindt ten haeren privativen coste ende lasten te sullen alimenteren ende onderhouden ende den voors. Antoni Janssen daer van te ontslaegen ende libereren soo ist dat dese somme sal moeten blijven staan voor het opbrengen van het kindt totdat het selve kindt sal gecomen sijn tot den ouderdom van twintigh jaeren om bij sterfgeval van de voorn. Magdalon van Esch, de armen van desen dorp van Baerle daer van te ontlasten ende ofte het bij den wille Godts quame te gebeuren dat de moeder van het kindt quame afflijvigh te worden voordat het voorn. kindt sal hebben den ouderdom van twintigh jaeren, soo verclaeren de vooghten der minderjaerighe kinderen van wijlen Jacobus van Eeten, te sullen restitueren ende betaelen tot onderhout van het selve kindt voor jaer dat het kindt van de eerste comparante in desen, daer vader af is Antonie Janssen, sal minder wesen als twintigh jaeren eene somme van thien guldens om dieswille dat dese penningen sijn ge-

compejeert tot reparatie van de vervallen huisinghe competerende de weduwe ende weesen van wijlen Jacobus van Eeten, waer voren de comparanten in desen ieder in hunne voorseijde qualiteijten sijn verbindende de sleve huijsinghe met schuer, schop ende aenstede, groot te saemen omtrent vijf honderd roeden, gestaen ende geleghen op het Oosteneijndt alhier onder Baerle Hertoghe comende oost, de kinderen Geraert Ooms, suijs Christiaen Reijns, west Cornelis Tuijelaars ende noort de Straete, sijnde vrij ende onbelast behalve vier gulden ende negenthien stuijvers s'jaars aan de Cappelaenie van Baerle Hertoghe, item drij loopen coren aen den armen alhier, waervan drij quartier coren te meeten ende drij quartier te betaelen, item alnogh een parceeltien landt genaempt den Tuijerpoeel, gelegen in de Oordeelse ackers, groot omtrent sesenseventigh roeden comense oost Cornelis Smitten erfg. suijs Jan Oomen erfg. west Hendrik Olieslagers erf. ende noort Hendrik Smeekens erfg. sijnde leenroerig onder Juffrouw Maria Anna Kuijpers resunterende de voorn. comparanten ten dien eijnde aen de beneficien ardinis divisionis ex excussionis mitsgaeders de voors. Vrouwe aen het beneficie senatus consulte vellejanie authentisi si qua mulier van den effecte dien ten vollen onderricht sijnde alles onder geloofte ende verbant als naer rechte sonder arglist ende in kennisse ter secretarie van Baerle Hertoghe desen 24 maart 1774.

RAA, OABH, nr. 33 fol. 195

Magdalena van Eeten van Esch woont later bij haar zoon Jacobus die gehuwd was en in de Katerstraat woonde. Ze wordt 18 oktober 1820 in Baerle Hertog begraven. De kleine Anton waar het hier over gaat hebben we nog niet kunnen traceren. In de kerkregisters wordt hij ingeschreven onder de naam Janssen Antonius maar of hij in leven onder deze naam verder staat ingeschreven hebben we nog niet gevonden. Waarschijnlijk is hij naar Alphen vertrokken. Magdalena was namelijk afkomstig van Alphen.

N. Ragas-Joosen

Klikspaan.....

We hebben allen het openluchtspel gezien vorig jaar september, waar we enorm van hebben genoten. Dat onze mensen van Baarle dit op de bühne durfden neer te zetten, schitterend gewoon. Alle evocaties gaven een prachtig beeld hoe ons dorp in de loop der eeuwen heeft geleefd. We herinneren ons de evocatie waarin Christofel Lenaerts wordt aangehouden omdat hij stiekem heide was gaan halen van Nassaus grondgebied. Met het doorbladeren van de schepencolleges kwam ik onderstaande attestatie tegen. Het is een iets ander geval en dan ook nog van iets eerdere datum.

Voor Peter Janssen, Adriaen Hendrik Dilis, Peter van der Schoot en Cornelis van Ischoven schepenen Baerle Hertoghe caompareerde Bartholomeus van Exel, de welcke verclaerde waer en waerachtig te wesen, dat hij gezien heeft dat Matthijs Verheijen, inwoner alhier, op de 26 juli 1730 alhier tot Baerle heeft geladen eene kar koren in de schooven sonder nochtans te weten hoe vele schooven daer op waeren, in teeken der waarheid hebben wij dese door onse schepenen doen tekenen en met onsen dorpszegel besegelt desen 24e juli 1730.

N. Ragas-Joosen

Let op!

In het jaarprogramma zoals dat tijdens de eerste zondag van april werd uitgereikt, staat vermeld dat we op 1 mei naar de heemkundekring Molenheide te Gilze gaan om de tentoonstelling over leerlooien en leerlooierijen te bezichtigen.

Kort voordat we dit nummer ter perse brachten, bereikte ons het bericht dat dit bezoek op 1 mei a.s. helaas geen doorgang kan vinden.

We wachten even de berichten uit Gilze af en we zullen de leden snel op de hoogte brengen via Ons Weekblad, wanneer deze tocht wel door kan gaan. Uitstel is hopelijk geen afstel deze keer!

secretariaat

Arme Amalia (10)

Er kwam sinds vorige keer weer een stroom van voorwerpen binnen. We laten ze allemaal de revue passeren.

Louis Verscheuren kwam meerdere keren langs. Hij had het er druk mee. We kregen van hem:

- een gasmasker, compleet met opbergbus; het is afkomstig van de vroegere 'luchtbescherming'
- een groot heel oud-models pistool, wat ooit als voet voor een schermer-lampje gediend heeft. Dit zal wel namaak zijn!
- één van de sporen van een ruiter
- een mooi stukje gereedschap, afkomstig van een schoenmaker; het diende om de zoolranden mooi glad te maken.
- een bunzingklem (dat zijn toch gemene dingen!)
- een metalen timmermanspasser
- een oud model blikopener
- een tang om anti-wroet-ringen in varkenssnuiten te knippen
- enkele kruisbeelden
- een oude klauwhamer (zonder steel)
- twee uniformen van de Belgische gendarmerie
- een handdoeken-theedoekenrekje met geëmailleerde schildjes en haken. Het rekje is van blank hout.
- een stel weekflessen met deksels en klemmen
- een stel blikken voorraadbussen met bloemversiering
- twee kurketrekkers (uit de tijd dat kurketrekken nog echt handwerk was!)
- twee slagroomkloppers (uit de tijd dat slagroom kloppen nog...juist!!)
- een nijptang
- twee kleermakersscharen (die zijn toch groot... daarmee kun je in twee halen een hele broekspijp uitknippen!)
- een nootmuskaat-rasp
- een oud blikken kerry-strooibusje

- een houten winkelhaak
- een kleine bankklem
- twee ontbijtborden met blauwe gestempelde randversiering (merk 'Rosa')
- een oude spuit om kippenhokken te ontluizen
- een weekthermometer
- een geëmailleerde kookpan
- een deegrol
- een hele mooie blikken koektrommel met Jezus en St. Janneke op het dek-
sel
- een verzameling parelmoeren boorden- en manchetknoppen
- een kammenbakje met houtsnijwerkversiering en geëst koperen kammen-
houder
- een glazen lampekapje
- een blikken sigarendoos
- een Limfa-gazeuse-limonade-beugelfles
- een verchromde vijftiger-jaren theepot
- vier beschuitblikken van 'Twentsche Beschuit'; één ervan is gevuld!
- een gipsen polychrome staande madonna van 30 cm hoogte
- een gipsen polychrome staande St. Jozef met Jezuskind en lelietak van 45
cm hoogte
- een wasbord (zonder houten raamwerk)
- een rozenkrans (daar zijn een paar wees-gegroet-kralentussenuit gebeden!)
- een kruisbeeldje van 15 cm grootte
- twee vingerhoeden
- een houten strijkplank
- twee mooi messingbikkels van het vroegere bikkelspel
- een ingelijste 'wet betreffende Openbare Dronkenschap' uit 1887
- een ingelijste foto van de Hertogse brandweer uit vervlogen tijden
- en tenslotte nog een prent van koning Albert met leeuw

U ziet het ... dit heeft Louis niet allemaal in een keer achter op zijn fiets meegebracht. Maar het is toch bij ons terecht gekomen. Bedankt voor al die ijver.

Jos Dufraing uit Zondereigen is niet alleen lid geworden van Amalia... hij bracht ook meteen een oud gebruiksvoorwerp mee, nl. een hooihaak. Voor wie zo'n ding niet kent: aan een korte steel zit een stevige ijzeren staak met een flinke weerhaak eraan. Daarmee kon het hooi van de schelft getrokken worden. In het heemhuis kwamen mensen die zo'n haak blijkbaar wel kenden. Uit ervaring zelfs! Er werd nog gezucht bij de herinnering aan het zware werk met die hooihaak.

Frans de Bont had deze keer een haarpin bij zich. Netjes opgeknapt! Nu is het haargetouw compleet. Frans is trouwens de laatste tijd druk in de weer met het opknappen van onze oude spulletjes. Hij levert mooi proper werk! Bedankt Frans.

Mevr. Miet Jacobs ging onlangs in het bejaardenoord wonen. In zo'n geval is er beslist wat op te ruimen. Dat merkten wij. Wij kregen:

- een was-stamper: 'Rasch-wasch'
- een communieprent van 18 maart 1917 met de handtekening van pastoor Ermens uit Ulicoten
- een oud blikje van 'Pick-wick tea'
- een aardappelstamper en slagroomklopper
- twee wijwatervaatjes
- en een pak 'sunlight' huishoudzeep.

Jan van de Heyning bracht een stel van zeven "èvergèers". Volgens mij hebben die dingen in elk dorp andere namen. Het zijn grote lange lepelvormige houtboren, zoals klompenmakers en wagenmakers die gebruikten.

Fons Willemsen bracht een helm die gebruikt werd bij de luchtbescherming.

Gust Haagen gaf ons een onvervalste oude griffeldoos, met schuifdeksel en wegdraaiende bovenhelft. Als u die echte griffeldozen kent, dan weet u precies wat ik bedoel. Zoniet, kom dan bij gelegenheid maar eens kijken.

Alle schenkers van harte bedankt. Er wordt -stillekensaan- gewerkt aan een tentoonstelling van geschonken voorwerpen. U hoort daar nog van. Tot volgende keer.

Antoon van Tuijl

HISTORISCH ONDERZOEK OP DE SINGEL!

In opdracht van de Rabobank start de Heemkundekring Amalia van Solms een historisch onderzoek naar de vroegere bewoners van de drie Rabopanden: de panden Kriellaars, Camp en van Puijenbroek.

Aanleiding is de geplande uitbreiding van de Rabo-bank, en de heropening volgend jaar rond deze tijd.

Binnen de Heemkundekring werd 4 maart l.l. de werkgroep "Singelpanden" opgericht, bestaande uit Herman Janssen (Merksplas), Herman Jacobs (Gen. Maczeklaan 3a), Cees Verschuere (St. Annaplein 10) en Gerard Grimbergen (Alphenseweg 39). Wie actief mee wil helpen in de werkgroep kan zich melden bij een van de leden.

De werkgroep is verder op zoek naar foto's en postkaarten van de noordelijke zijde van de Singel, oude krantenartikelen, advertenties en foto's van de vroegere bewoners. Wie herinnert zich nog iets van de families Kriellaars, van Bael, Michielsen, Camp, van de Walle, Coremans, van Puijenbroek, Princee, koster van Gils, de gezusters Martens, dokter Gommers, opperwachtmeesters van Minderhout en de Gier???

Wie weet ons nog iets te vertellen over de tabaksnijverheid op de Singel? Over de smidse, het snoepwinkeltje van Camp, de eierhandel? Over de oude ambachtelijke stiel van kleermaker, schoenmaker en mutsenmaakster?

Wij rekenen op jouw medewerking!!

Herman Janssen.

De Mindere Broeders van Franciscus 1842-1992

De minderbroeders met hun bruine pij en dito sandalen, in de volksmond ook wel "bruine paters" genoemd, zijn een vertrouwd straatbeeld in vele Vlaamse gemeenten. De minderbroederskerken en -huizen zijn tot ver in de omtrek gekend. Hun predikanten genieten grote bijval, hun biechtvaders worden druk bezocht. De bedelbroeders zijn welkom in de vele katholieke gezinnen uit de buurt. O.m. via de seculiere derde orde en het Broederschap van het Koordje worden de idealen van de H. Franciscus succesvol naar buiten gedragen. De populariteit van de minderbroeders is ook merkbaar in de talrijke broederschappen en devoties. De diepe verering tot de H. Franciscus en tot de H. Antonius van Padua trekt vele gelovigen naar de minderbroederskerken. De inzet van de minderbroeders voor foorreizigers en schippers schept volkse banden. Ook de missionering spreekt tot de verbeelding van de gewone man. Franciscus en zijn volgelingen laten eveneens sporen na in de Vlaamse literatuur, zoals in 'De harp van Sint-Franciscus' van Felix Timmermans uit 1932.

Voldoende redenen om stil te staan bij het verleden van de Vlaamse minderbroeders, voor wie 1992 een feestjaar is.

Dit gebeurt o.a. met een rijk geïllustreerde publikatie van historicus Dirk Laureys, dat handelt over de lange voorgeschiedenis, de start en de ontwikkeling van de minderbroeders in Vlaanderen. Als gevolg van de godsdienstvervolgingen onder de Franse bezetting zijn de minderbroeders in het begin van de vorige eeuw vrijwel uit ons land verdwenen. Het klimaat van verdraagzaamheid in het jonge België maakt een heropleving en de oprichting van een nieuwe zelfstandige minderbroedersprovincie mogelijk. Omstreeks 1900 telt de orde in België ruim 400 leden, verspreid over een vijftiental huizen. In het begin van deze eeuw wijkt de strenge, bijna monastieke levensstijl voor een open en gematigd gemeenschapsmodel. Het accent verschuift meer naar de categoriale pastoraal. Naast missie in China, Chili en Kongo en sociale actie wordt ook onderwijs een belangrijk werkingsveld. Het uitblijven van nieuwe roepingen, vele uittredingen en de vergrijzing zorgen op het einde van de jaren 1950 voor een interne crisis. De afgelopen 30 jaar brengen een vrijwel permanente aanpassing en vernieuwing mee, een zoektocht naar

de eigenheid van de franciscaanse spiritualiteit in een gesecculariseerde wereld.

Deze minderbroeders hadden ook een klooster in Turnhout, in de ... Patersstraat. Momenteel is dit klooster op een unieke wijze omgebouwd tot een administratief centrum. Dit zogenaamde 'Paterspand' is op zich al de moeite waard om te bezoeken. Tijdens de laatste week van april en de eerste week van mei zal een reizende fototentoonstelling omtrent de 150-jarige geschiedenis van deze minderbroeders het 'Paterspand' aandoen. Tijdens kantooruren is het 'Paterspand' toegankelijk via de Vredestraat.

Heemkundekring Amalia van Solms onderzoekt echter de mogelijkheid om tijdens de eerste week van mei 's avonds een geleid bezoek te brengen aan het 'Paterspand' en de fototentoonstelling o.l.v. de auteur Dirk Laureys.

Wij gaan de tentoonstelling en het Paterspand bezoeken op maandag 3 mei a.s. om 20.00 uur. We verzamelen tussen 19.00 en 19.15 uur bij het Heemhuis. Daarna vertrekken we richting Turnhout. Als er mensen bij zijn die nog plaatsen vrij hebben in hunne voiture, laten die dat even melden bij het secretariaat.

Wij houden u verder op de hoogte via 'Ons Weekblad'. U kan zelf ook informeren bij het secretariaat: 014/ 69 97 40.

Dansen met
„Kom van het dak af”
op ZONDAG 7 JULI
IN ZAAL
„Den Bonten Os”
TE BAARLE
„PETER AND HIS ROCKETS”
o.l.v. PETER KOELEWIJN

Aanvang 19 uur.

30 jaar geleden was Peter Koelewijn een bekende verschijning op de podia in Baarle. (Ons Weekblad 1963)

Uitbreiding sponsoractie kassabonnen

sponsoring Slagerij Frans Hermans

Optiek Czyzewski b.v.

Bakkerij Onder de Toren

Slijterij De Drie Dennen

SRV Sjef Gielen

Slagerij Dirk

Wigwam Fon van Haeren

Molenhof

Brood en banketbakker Broeckx

Haarmode Donelli

Baarles specialiteitenhuis

La Bonbonnière

Bovenstaande winkeliers willen onze vereniging sponsoren in een grote club-actie via de kassabons van hun winkels.

De bedoeling is dat de heemkundekring een jaar lang kassabonnen verzamelt onder de leden: van het totaalbedrag van de kassabonnen wordt 1 % op onze rekening gestort.

Wij vragen u dan ook om kassabonnen van deze winkels te bewaren en in de brievenbus van het Heemhuis te deponeren of aan de penningmeester te overhandigen. Zo steunt u de heemkundekring.

Voor 1992 heeft de heemkundekring op deze manier 75 NLG aan sponsoring gekregen. Enkele verenigingen haalden veel meer sponsorgeld binnen: tot 700 NLG! Dit moet voor een bloeiende vereniging als Amalia ook mogelijk zijn. Dus bewaar de kassabons van deze winkeliers in een sigarenkistje of een oude theepot en breng ze af en toe eens naar het Heemhuis. Het kost weinig moeite en geen geld, maar u steunt uw vereniging er wel in belangrijke mate mee.

Bij voorbaat bedankt.

Openingsuren heemhuis

- elke woensdagavond van 19.30 uur tot 21.30 uur
  - elke eerste zondag van de maand van 11.00 uur tot 13.00 uur
- Van harte welkom. De koffie staat klaar...

Nieuwe leden

Dhr. Jos Dufraing Zondereigen 33 Baarle-Hertog
Dhr. P. Van Rossem K. Schurmansstraat 15 3010 Kessel-Lo
Fam. H. de Vet Willem Alexandersstraat 48 Baarle-Nassau
Mevr. M. Van Loon-Adriaensen Molenstraat 55 Baarle-Hertog

Helpers schoonmaakploeg

Het heemhuis is een oud en waardevol gebouw. Stof en spinnewebben hebben echter weinig ontzag voor dit monument. Aan schoonmakers heeft men altijd en overal tekort. Wie wil een handje meehelpen aan het zuiver houden van het heemhuis?

U kan zich aanmelden bij Ineke van Strijp-van der Bok, tel. 014/ 699525.

POELENTOCHT

Misschien is het u al bekend, maar op dit moment wordt in het kader van de ruilverkaveling het grootste poelenproject ooit in Nederland uitgevoerd binnen de ruilverkaveling Baarle-Nassau/Chaam.

Onder leiding van Antoon van Tuijl gaan we een wandeling maken langs een aantal poelen die reeds zijn aangelegd. De tocht zal ergens in juni plaatsvinden. Houdt dus Ons Weekblad in de gaten!

Contributie 1993

Op de algemene ledenvergadering van 25 februari jl. werd niets gewijzigd aan de contributie zoals die in 1992 werd vastgesteld.

-lidmaatschap	30 NLG of 550 BEF
-gezinslidmaatschap	40 NLG of 720 BEF
-jeugdlidmaatschap	10 NLG of 180 BEF
t/m 21 jaar	

U vindt een acceptgiro/overschrijvingsformulier bij deze nieuwsbrief bijgevoegd.

rek.nr. RABO Baarle-Nassau 10.38.94.969

rek.nr. BAC Baarle-Hertog 787-5615466-57

Bestuursvergaderingen

De volgende bestuursvergaderingen in 1993 liggen onder voorbehoud van wijziging vast voor de volgende data:

17 mei
21 juni
19 juli
16 augustus
20 september
18 oktober
15 november
20 december

Leden die vragen of voorstellen hebben die ze aan het bestuur willen voorleggen, kunnen die indienen op het heemhuis Kerkstraat 4 2387 Baarle-Hertog

Openingsdagen archief gemeente Baarle-Nassau

Streekarchivaris A.M.C. Zorn zal op de volgende data in het gemeente-archief van Baarle-Nassau te consulteren zijn van 10.00 uur tot 16.30 uur en dit telkens op maandag en dinsdag :

10 en 11 mei

7 en 8 juni

5 en 6 juli

2 en 3 augustus (onder voorbehoud)

30 en 31 augustus (onder voorbehoud)

27 en 28 september

25 en 26 oktober

22 en 23 november

20 en 21 december (onder voorbehoud)

Het centrale kantoor en de studiezaal van het Streekarchivaat te Oosterhout zijn dagelijks voor het publiek geopend.

Bezoekadres: Torenplein 10 (De Bussel) Oosterhout.

Correspondentieadres: postbus 10150 4900 GB Oosterhout.

Bij afwijking van het dagrooster kan geïnformeerd worden op het kantoor van het Streekarchivaat tel. : 01620-89895 of 89896.

Actie! Actie! Actie!

Het voorlopige activiteitenprogramma van onze vereniging is verkrijgbaar op de woensdagavond en de eerste zondag van de maand in het Heemhuis.

Publicaties te koop

De heemkundekring biedt de volgende publicaties te koop aan:

Baarle in de Branding	fl. 19.75	375 f
Vrouw in Verzet	fl. 19.75	375 f
Baarle in oude ansichten	fl. 14.90	275 f
Antoniteiten	fl. 25.00	475 f
Broeders in Baarle	fl. 5.00	90 f
Heilige Bernardus en de kerk van Ulicoten	fl. 5.00	90 f
Het onderwijs in Ulicoten (1803-1927)	fl. 2.50	45 f
Dagboek Piet Geerts	fl. 45.00	850 f
Heemkalender 1993	fl. 5.00	90 f
Kalender 'de Zoeker'	fl. 2.50	45 f
Feestgids Stichting 1000 jaar Baarle	fl. 12.50	225 f
Jaarboek 1991 Baarle in de middeleeuwen	fl. 25.00	450 f
voor leden	fl. 20.00	375 f
Baarle in stukken (jaarboek 1992)	fl. 35.00	640 f
Kalenders met historische waarde	fl. 2.50	45 f
1988/1991		
Het Bels lijntje. Geschiedenis van de spoorlijn Turnhout-Tilburg	fl. 44.50	890 f

U kunt zich deze publicaties aanschaffen de eerste zondag van de maand op het heemhuis van 11.00-13.00 uur en tijdens de openingstijden op woensdag van 19.30-21.30 uur of via telefonisch contact met het secretariaat 014/699740.

De Nijlense Folklorenzangers in Baarle!

Op 7 mei a.s. zal de folkloristische groep Nijlen een bezoek aan Baarle brengen. Zij brengen een programma vol met originele Kempische muziek. De avond begint om 20.00 uur in zaal De Lindeboom, Stationsstraat 11, Baarle-Nassau. De toegang voor leden en familieleden is GRATIS.

Dit belooft weer een oergezellige Kempische avond te worden en de Heemkundekring zorgt ervoor!

DE NIJLENSE FOLKLOREZANGERS - TEL. 03/481.84.38

In het volgende nummer:

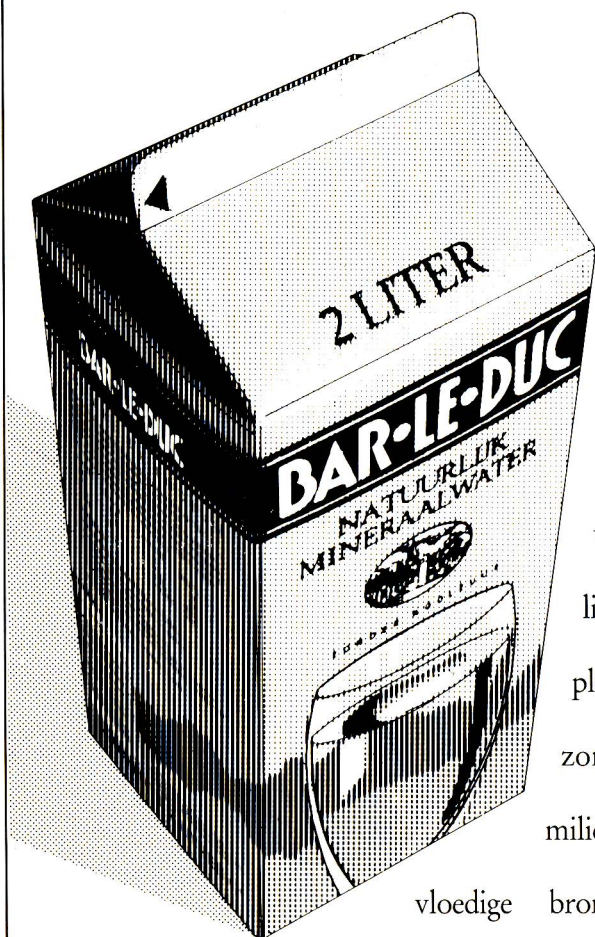
30 jaar geleden (9)

Arme Amalia (11)

Baarlese begijnen te Hoogstraten

Familienamen in Baarle (1)

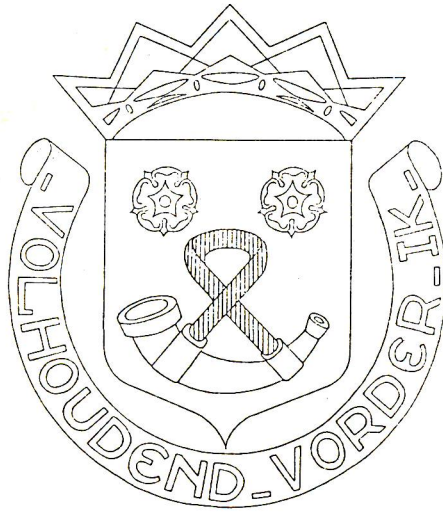
DRAAGBARE WATERBRON.

Natuurlijk mineraalwater in een handig, licht, 2-literpak. Niet van plastic, maar van karton, zonder stoffen die het milieu aantasten. Een overvloedige bron zuiver, natuurlijk

mineraalwater zonder koolzuur.

BAR-LE-DUC

Heemkunde-kring 'Amalia van Solms', Kerkstraat 4, 2387 Baarle-Hertog